

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Saga. Nytaarsgave for 1812

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Saga. Nytaarsgave for 1812", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. XII. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1811_171-txt-shoot-idm431.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Fortale.

Et Aar er nu forleden, siden jeg udstyrede Idunna min ældste Datter. Der jeg stod og stirrede paa hendes Smykker, tykdes det, som for Guld skulde gælde, mig Messing at være, og Perlerne tykdes mig Glas. Ei var det underligt, nys havde jeg fundet Ageren, hvor den kosteligste af alle Perler straaede gennem Muldet, og jeg vilde sælge Alt hvad jeg havde, for at købe den Ager. Medens jeg end skaadede Perlen og ligesom veiede om den var det Meget værdt, fik jeg dens underlige Vilkaar at vide. Hvad de gamle Skjalde løi om Drupnir, at fagre Ringe dryppede fra den om Nattetide, det var om Perlen sandt at sige. Perler dryppede mig i Haand, som tykdes mig saa xivfagre, at jeg beskikkede min Datter dem til Brudeskænk; men medens de end vare paa Vei, der jeg stirrede stivt paa hin kostelige Perle, fandt jeg det med Sorgen, at dens Døttre smaa vare den ulige i mange Maader, ei vare de nær saa klare, og den kolde Glimmer var intet mod den varme straalende Glands. Tungt faldt det mig paa Hierte; jeg turde ei holde det dyrebare Klenodie i ureen Haand, jeg lagde det i Ageren igen og stirrede paa det med Suk og med Angest. Langt vilde det være at omtale og dog umuligt at udsige, hvorlunde under Kamp og Taarer Modet voxde, saa Haanden dristede sig til igen at annamme det fagre Mon og lade det fælde sine klare Taarer. Nok er det, at aldrig havde jeg tænkt at udstyre nogen Søster til *Idunna*, og dog skeer det nu ved Herrens Naade, enddog Sagas Smykker vel maa agtes mere ægte, alt eftersom de Søstres Navne betegne. Vist seer jeg end, at de stivnede Perledraaber ei ere at ligne med Perlen selv, men det seer jeg og, Haandens Urenhed er saa dybt indgroet, at den ei aftvættes her ilive; vel med Suk, men dog med Ro skuer jeg de Smaaperlers Smitte og kun derxvefter tragter jeg, at lade dem trille saa saare, og røres kun sagselig af Kød og Blod.

Hvad her er sagt i en Lignelse, som Herren selv skænkede mig, vil jeg i faa Ord sige aabenbar. Det var nødvendigt, at da jeg fik Øiet opladt, maatte jeg agte alle Ting at være til Skade for Jesu Kristi min Herres Kundskabs Ypperlighed, jeg maatte agte dem alle Skarn for at jeg kunde vinde Kristum, kende ham og hans Lidelsers Samfund og hans Opstandelses Kraft. For Saadant agter jeg dem endnu, men jeg har lært af den hellige Povel, at Man med frelst Samvittighed kan vinde Maalet paa mange Maader, naar kun Sindet bliver uforvandlet. Harpen, som jeg hængde over Herrens Alter, rakde han mig selv igen, da han havde indviet den til sin, og med frit Mod griber jeg i de nystemmede Strænge. Ikke at jeg haver allerede grebet det, eller er fuldkommen, men jeg jager derefter, at jeg kan gribe det, ligesom jeg er grebet af Kristo. Endnu maa jeg bekende, at mangengang lytter jeg med Lyst til Toner, om hvilke det ei er mig bevidst, xviat de forkynde Guds Ære og jeg føler det daglig, at det vel hernelen er umuligt, fuldelig at komme til den Modenhed, da Man bruger denne Verden uden at vanbruge den; men naar jeg bekymres allermost over denne Arvesynd, da sænke eller løfte Tonerne sig saa, at jeg hører min Guds Røst og kan falde paa mit Ansigt i hans Herligheds Tilbedelse. Deraf kommer det, at ligesom jeg mangelsteds i disse Digte savner min Guds Pris, vil Mange finde den for jevnlig. Saadan min Harpes og min Leilighed, vil udentvivl kun være Faa til Maade; de der søge verdslig Lystighed, tykkes at høre idel Ligpsalmer, og de der fra kristne Læber kun vil høre een uforanderlig Tone, maa tykkes at jeg med mit Kvad vil tække tvende Herrer: Gud og Menneskene. De Sidste vil jeg svare først, baade fordi der mellem dem ere fromme Sjæle, hvis Skrøbelighed jeg nødig vilde forarge, og for at sige dem, at de desværre, efter hvad jeg selv bekender, have Ret i Noget, i Henseende til mig, enddog de have Uret i Tingen for sig selv. De skulle da først og fremmerst agte, at det kun er Gud hos xviihvem der er ingen Forandring eller Omskiftelses Skygge, alt hvad som heri vil ligne ham bliver sin egen døde Genlyd, og deraf kommer det, at de fleste saakaldte Pietister knap opbygge sig selv, end sige Andre ved deres bestandige Et og det Samme i Ord og i Klædning. Ligesom det er den samme Gud, i hvem vi Alle leve og røres og ere, men lade os dog saa adskillig tilsyne baade i Aasyn og Lader, og ligesom det er den samme Aand der uddeler Alt til Alle, men fordeler dog sine Naadegaver saa, at intet menneskeligt Øie formaar at efterspore Eenheden i den store Mangfoldighed; saaledes skal ogsaa al vor Tale udgaa fra Gud og vende hjem til ham, men paa adskillige Veie. Dersom Nogen taler, siger Apostelen, han tale som Guds Ord! og det er sandt udi flere Maader, det er sandt i den Mening, at vor Tale kun duer lidet, dersom den ei føier sig efter Guds sandfærdige Ord, men ogsaa i den Mening er det sandt, at vi af Guds Ord, af de Guds Mænd som taledes, i det de dreves af Helligaand, skulle lære, hvordan det bør os at tale. Det er Sværmeres Sæd og Kendemærke, siger den salige Luther, at de agte haant om det skrevne Ord og tillyve sig xviiihøiere Aabenbareiser, og sandt er det, at naar Man ret beskuer de hellige Skrifter, kan Man aldrig forledes til at dreie og røre sig i een og den samme snevre Kreds af Syner og Ord. Hvor vidt flyve ei Job og David og Profeterne, uden at Gud dog nogensinde bliver borte for dem? Jeg er bange for, at de Fleste, som saa ængstelig gentage de hellige Navne staa som de, der vil holde Gud tilbage i Ord, efter at han har forladt Hjertet; thi er han der, da sees han overalt, saasom Jorden er hans med dens Fylde, naar Øiet er eenfoldigt, bliver det ganske Legeme lyst. Ja, hvad have vi mere Vidnesbyrd behov end Jesu eget, skulde Nogen altid med Ret bruge de samme Ord, da maatte det vel være ham, som var *Ordet* selv, men ved hvor mange Ting ligner han ikke Guds Rige! forfølger han ikke Ligheden gennem det Døde og det Levende, fra Perlen og Sennepskornet indtil Mennesket; og gennem Menneskets Idrætter fra Hyrdens og Bondemandens Sysse,

indtil Kongens Bedrift i Høieloftssale? Han er da heri, som i Alt, vort uopnaelige Mønster: i ham boede al Guddomsfylde *legemlig*, og af ham kan vi da lære, under hvilken Skikkelse Gud aabenbarer sig i Kød. Trolig fulgde xixhans Apostle og mest synlig den hellige Povel, drevet af den Helligaand, efter sin Naadegaves Maal og Tidens Leilighed, Mesterens Fodspor og søgte at være Alle, paa det han kunde vinde Nogle. Den samme Vei agter jeg ved Guds Naade at vandre, imedens jeg er her tilhuse, og det er Guds Villie at jeg skal røre Tungen; jeg er baade Vise og Uvise en Skyldner; paa anden Viis, men aldrig med Vidende og Villie *anderledes*, taler jeg enfoldelig om Gud og Kristo, om Tro og Haab og Kærlighed fra det hellige Sted og i Børnekredsen, paa anden Vis i Bog og Skrift, og det igen hel adskillig, som det monne falde. Intet, hverken Krønike eller Grublen eller Kvad er ureent uden for den som mener det, thi Gud haver helliget alle Ting i Kristo, og de ere alle rene, naar de bruges med Taksigelse, saa at Gud æres i dem.

Til den anden Part af Læsere som støde sig, har jeg kun dette kortelig at sige, at ved en aaben Grav sømmer Brudepsalmen sig hel slet, og den Glæde som der skal te sig midt i Bedrøvelsen, maa baade komme ovenfra, og hige derop tilbage. Skulde endelig Nogen støde sig over det, min Bog, saasnart den oplader sin Mund, siger om sig selv, xxda vil jeg først ønske, at enhver Læser kunde give sig selv det Vidnesbyrd, at det ei var til ham, den talde, og dernæst melde et Par Ord om Talen selv. Vil Man kalde den ubeskeden, da mener jeg Man gør mig Uret; thi man seer jo let, hvad jeg vil sige, og Hvem der kender sin Bibel, veed, at jeg har udeladt, Alt hvad som Meningens uskadte, kunde lades ude. Desuden vil jeg bemærke, baade, at jeg vist ingensinde har været mindre hovmodig af mit Pund end netop nu, og at jeg til min Guds Ære indseer, at aldrig har jeg kvædet saa liflig, som siden jeg holdt op at være min egen og traadte i min rette Herres Tieneste. Jeg betænker mig end ikke paa her at tilføie det følgende Vers; men naar det skeer, og se, det skeer, da skal de fornemme, at der har været en Profet midt iblandt dem. Neppe vil Nogen, som og kun kender mig af denne Fortale, derfor mene, at jeg som en Sværmer, mener at have Aabenbaringer, som Oldtidens Profeter, nei fra en Saadan Grille, har den Helligaand, hvis Indskydelse, Sværmerne tillyve sig, friet mig i Naade, men jeg troer med Luther, at den Helligaand boer i sit Ord, og at naar vi hengive os til det i al Enfoldighed, da taler han xxitil os *igennem* det. Derfor troer jeg Kristus, naar han lærer os at spaa af Figentræet, og naar jeg seer Søndenvær blæse, veed jeg vist, det bliver heedt. Vel veed jeg, at Mange aabenbar, og Adskillige i Hjertet, le ad mine Spaadomme; men jeg maa svare dem med Kristi Ord: naar I se paa Himmelen, sige I:

Aften rød gør Morgen sød
Morgen rød gør Aften blød.

I Øienskalke! Himlens Skikkelse vide I at dømme, kan I da ikke agte paa Tidernes Tegn!

Om de enkelte Digte har jeg kun lidet at sige. Gunlaugs Saga er forhen oversat i danske Bibliotek af Hr. Kaptain Abrahamsen, og det afholdt mig for nogle Aar siden fra at røre den; om den har vundet eller tabt ved at blive en Mellemtung af Oversættelse og Bearbejdelse, veed jeg ikke selv, men jeg mener den staar passelig paa sin Plads, og det er mig nok. De fleste Smaadigte ere fra Klædningens Side ny, og paa to nær, forhen utrykte. Alle henhøre de til mit indvortes Livs *sande* Historie, og knytte sig hist og her til mine udvortes Forholde, men jeg troer dog nogenlunde at have undgaaet den Klippe, at lade det Udvortes spille nogen egen Rolle, og mit Indvortes er det jo xxinetop de Læsere, for hvilke jeg skriver, ønske at kende.

Om Mindesangen over Morten Borup har jeg kun dette at erindre, at naar de Vantro, som saa sikkert mene, den ret maa være hvad de kalde et Fantasispil, gøre sig den Uleilighed at slaa op i Pontoppidans Marmora Danica, om Borup og selv om Altertavlen i Sankt Klemmens Kirke, vil de med Forundring finde det Samme fortalt ganske tørt, som Factum. Naar de nu tillige vil udregne, at det virkelig var Luthers Fødselsaar 1483 Borup kom i Skolen, vædder jeg, de tænke maa om ikke sige: det var løierligt nok, men det var da kun et *Tilfælde*:

Nu, i Guds Navn, Farvel og læs vel med et enfoldigt Øie, kære Læser! Gud veed, om vi skal mødes meer saaledes ved Nytaarstid, men naar og hvor vi mødes, da gid det ske i Aabenhjertighed og Kærlighed! Kærligt er mit Hjerte i min Ensomhed udbredt mod Alle, gid det maatte mærkes paa min Tale, selv da, naar den tykkes haard!

Udby Præstegaard den 24de Novbr. 1811.

N. F. S. Grundtvig.